

Intensjonsavtale mellom kommunene
**Gjøvik, Vestre Toten
og Østre Toten**

Undertegnet 5. februar 2026

Innhold

Kapittel 1 Innledning.....	3
Kapittel 2 Om den nye kommunen	5
Kapittel 3 Visjon, verdier og ambisjoner	6
Kapittel 4 Sterkere samfunnsutvikling	8
Kapittel 5 Tjenester av god kvalitet, nært folk.....	14
Kapittel 6 Styrket lokaldemokrati	18
Kapittel 7 Attraktiv arbeidsgiver	20
Kapittel 8 Administrativ organisering.....	23
Kapittel 9 Myndighetsutøvelse	24
Kapittel 10 Bærekraftig kommuneøkonomi	25
Kapittel 11 Samfunnssikkerhet og beredskap.....	30
Kapittel 12 Klima, miljø og natur	31
Kapittel 13 Interkommunalt samarbeid	32
Kapittel 14 Om prosessen videre, innbyggerhøring og fellesnemnd.....	33
Kapittel 15 Prinsipper for sammenslåingsprosessen.....	35
Signering	36

Kapittel 1 Innledning

Østre Toten, Vestre Toten og Gjøvik kommuner har gjennomført en utredning av mulig kommunesammenslåing i flere faser over to år. Denne intensjonsavtalen er et produkt av utredningen og forhandlinger mellom de tre kommunene.

1.1 Toten kommune – en mulighet

Ingen kan vite nøyaktig hvilke endringer samfunnet står overfor de neste 10–20 årene. Men vi vet at endringstakten øker, og at utfordringene blir mer komplekse. Med en ny Toten kommune står regionen bedre rustet til å møte framtida med kraft, evne og optimisme. Toten kommune vil bli en kommune som bygger videre på det felles bo- og arbeidsmarkedet som vi allerede har i de tre kommunene. Vi har en lang historie med samarbeid på mange samfunnsområder. Våre tre kommuner kan nå bli en framtidsrettet kommune som er beredt til å møte utfordringene og forventningene vi vet kommer.

Demografi, kompetansebehov, krav til kvalitet og teknologisk utvikling vil kreve store endringer. Toten kommune skal bruke ressursene effektivt for fellesskap og nærhet til tjenestene. Lokaldemokratiet styrkes med ordninger som vil gjøre det lettere å gi innspill til kommunen og engasjere seg for at ditt eget sted kan få bedre utvikling. Toten kommune skal være for alle i bygd og by.

Arbidsmarkedet blir strammere de kommende årene, og andelen innbyggere i arbeidsfør alder blir lavere. Derfor blir det enda viktigere å planlegge tjenester som gir høy kvalitet og trygghet, og som samtidig kan bemannes og driftes på en mer effektiv måte over tid.

Toten kommune gir bedre forutsetninger for å levere sammenhengende, koordinerte og likeverdige tjenester i hele regionen. Prinsippet er at tjenestene fortsatt skal ytes nær der folk bor og lever sine liv. Samtidig innebærer en større kommune muligheten til å samle mer spesialiserte oppgaver der det gir høyere kvalitet, større trygghet og mer effektiv bruk av fagkompetanse. Dette gjelder blant annet barnevern, klima og miljø, planlegging, beredskap, enkelte helse- og omsorgstjenester og støttefunksjoner som digitalisering og IKT.

Større fagmiljøer gir muligheter for økt kapasitet til utvikling, bedre kvalitet og mer stabile tjenester. Toten kommune kan bedre tiltrekke seg og beholde kompetanse som i dag kan være vanskelig å rekruttere eller opprettholde i små miljøer. I en region som står overfor betydelige demografiske endringer, gir dette større trygghet for framtidens tjenester.

Innbyggerne er opptatt av konkrete resultater av en mulig sammenslåing. De spør med rette om hva som kan bli bedre, hva som kan gjøres mer effektivt, og hvordan viktige forhold som eiendomsskatt, gebyrer og lokal innflytelse vil bli ivarettatt i en ny kommune. Intensjonsavtalen forsøker å gi gode svar på disse spørsmålene.

Hva kan bli mer effektivt og bedre i en ny kommune?

Kommunene ser allerede i dag at det finnes områder der samarbeid gir bedre tjenester og lavere kostnader. En sammenslåing vil gjøre det mulig å gå fra prosjektvis samordning til en mer helhetlig og varig struktur med mulighet for

- større og bedre fagmiljøer i tjenester med høye kompetansekrav
- bedre beredskap og mer koordinert håndtering av kriser
- mer effektiv planlegging og gjennomføring av store investeringer som vann og avløp, bygg, vei og digital infrastruktur
- felles systemer og arbeidsprosesser som reduserer dobbeltarbeid, administrasjon og byråkrati
- økt gjennomføringskraft i næringsutvikling, energiomstilling og samarbeid med utdanningsmiljøene

Kommunene har satt et konkret mål om å redusere kostnader med 90 millioner kroner gjennom stordriftsfordeler. 60 av disse er gjennom reduserte administrasjonskostnader. Disse ressursene skal ikke tas ut som innsparing, men brukes til styrket kvalitet i tjenestene nær innbyggerne og økt utviklingskraft.

Eiendomsskatt og gebyrer – trygghet og forutsigbarhet

Innbyggerne har et legitimt behov for å vite hvordan en sammenslåing vil påvirke økonomien i hverdagen:

- Eiendomsskatten skal være 3 promille på bolig og fritidseiendommer, og 6 promille på næringseiendommer. Det blir ikke bunnfradrag.
- Kommunale gebyrer for vann, avløp, renovasjon og andre tjenester skal videreføres etter likebehandlingsprinsippet.
- Toten kommune skal ha effektiv drift, og utnytte stordriftsfordeler for å dempe gebyrveksten.

Målet er at en ny kommune skal gi stabilitet, og økonomisk forutsigbarhet.

Nye og sterkere lokaldemokratiske ordninger

Innbyggerne i Toten kommune skal oppleve nærhet til folkevalgte, og mulighet til å påvirke beslutninger som angår dem selv. Derfor er styrking av lokaldemokratiet et hovedpunkt i intensjonsavtalen.

Toten kommune vil styrke demokratiet gjennom å

- etablere lokale nærdemokratiske ordninger
- gi bedre muligheter for lokal medvirkning i areal- og tjenesteutvikling
- styrke desentraliserte møteplasser og folkevalgte arenaer
- ha tilgjengelige folkevalgte
- etablere innbyggerpanel eller digitale medvirkningsløsninger for bred deltakelse

En mer handlekraftig og framtidsrettet kommune

Målet er å skape en kommune som

- har større kapasitet til å løse framtidige velferdsutfordringer
- kan ta en tydeligere posisjon regionalt og nasjonalt
- gir innbyggerne bedre tjenester og større trygghet
- er en attraktiv arbeidsgiver med sterke fagmiljøer
- legger grunnlag for grønn omstilling, næringsvekst og bærekraftig utvikling

1.2 Forhandlingsutvalgene

Forhandlingsutvalgene har bestått av:

Fra Østre Toten kommune:

- a) Bror Helgestad - vara Wenche R. Wangen
- b) Lars Braastad – vara Hans Holthe
- c) Guri Bråthen - vara Bjørn Bollum

Fra Vestre Toten kommune:

- a) Tonje Bergum Jahr- vara Stian Pettersbakken
- b) Hilde Cathrine Fuglerud Bjørge – vara Tor Ole Karlsen
- c) Dorthe Ødegaard Benckert - vara Helge Testad

Fra Gjøvik kommune:

- a) Anne Bjertnæs - vara Even Kyseth
- b) Kjersti Bjørnstad - vara Camilla Aaseth
- c) Even Solhaug - vara Marianne Steinsrud

Kapittel 2 Om den nye kommunen

Den nye kommunen skal bygges på styrker som allerede finnes: Et sammenhengende område med sterke by- og tettstedsfunksjoner, levende bygder, et av landets viktigste industrimiljøer, et av Norges mest produktive jordbruksområder, samt gode utdannings- og kompetansemiljøer. Området har natur- og friluftskvaliteter, kultur- og frivillighetstradisjoner og en strategisk beliggenhet med kobling både mot Innlandet og mot hovedstadsområdet.

Kommunen skal levere en sterkere og mer helhetlig regional identitet fordi by, tettsteder og bygder kan utvikles som deler av samme samfunn. Her skal hele kommunens geografi, naturressurser, næringsliv og kompetanse brukes som samlet styrke, fremfor å konkurrere internt om oppmerksomhet og ressurser. Det skal gis en tydelig retning for hvordan ulike steder har ulike roller, men like stor verdi. Samlet skal dette gi større attraktivitet, bedre samspill og sterkere tilhørighet i hele kommunen.

Kommunen vil dekke 1 484 kvadratkilometer langs Mjøsa, og ha ca 60 000 innbyggere ved opprettelsen. Kommunen består av byene Gjøvik og Raufoss som begge ligger sentralt i kommunen. Selv om mange av innbyggerne bor i eller nær byene, er det et stort omland med sterke og levende bygder og tettsteder: Lena, Skreia, Kapp, Kolbu, Bøverbru, Eina, Reinsvoll, Biri, Snertingdal, Vardal og Hunndalen.

2.1 Navn og symboler

Den nye kommunens navn er Toten kommune.

Gjøvik by er kommunens administrasjonssted og sentrum. Rådhuset med sentraladministrasjonen i den nye kommunen ligger i Gjøvik by, og har flere regionfunksjoner.

Som ledd i sammenslåingsprosessen igangsettes en prosess for å utarbeide et felles kommunevåpen, utforming av ordførerkjede og grafisk profil. Kommunevåpenet skal bidra til å skape felles identitet. Fellesnemnda gis ansvar for igangsetting av prosessen.

Kommunevåpenet besluttet av det nye kommunestyret etter sammenslåingen.

Prinsipper for prosessen:

- Politisk og administrativ deltagelse fra alle de tre opprinnelige kommunene.
- Involvering av innbyggere.

Kapittel 3 Visjon, verdier og ambisjoner

3.1 Visjon for Toten kommune

Nærhet, trygghet og kraft til å forme framtida

Visjonen uttrykker ambisjonen om å forene det nære med det bærekraftige. Toten kommune skal være til stede i innbyggernes hverdag, med tjenester som er tilgjengelige der folk bor og lever, samtidig som kommunen skal ha tilstrekkelig kapasitet, kompetanse og gjennomslagskraft til å møte framtidige utfordringer.

3.2 Verdigrunnlag for Toten kommune

For å understøtte visjonen er følgende verdier lagt til grunn for Toten kommune:

Trygghet

Toten kommune skal gi innbyggerne forutsigbare og pålitelige tjenester gjennom hele livsløpet. Endringer skal gjennomføres på en måte som ivaretar stabilitet og tillit, og ansatte skal ha trygge rammer for å utføre sitt arbeid. Trygghet innebærer også at kommunen tar ansvar for beredskap, samfunnssikkerhet og langsiktig økonomisk styring.

Nærhet

Toten kommune skal være tilgjengelig og til stede i lokalsamfunnene. Toten kommune skal opprettholde en desentral tjenestestruktur. Nærhet innebærer også å legge til rette for lokal medvirkning, god dialog og løsninger som tar hensyn til ulike behov i kommunen.

Ansvarlighet

Toten kommune skal forvalte fellesskapets ressurser på en bærekraftig og langsiktig måte. Beslutninger skal være kunnskapsbaserte, åpne og etterprøvbare. Ansvarlighet innebærer å balansere ambisjoner med økonomisk handlingsrom, og å sikre at kommunen er godt rustet til å møte framtidige demografiske, økonomiske og samfunnsmessige endringer.

Optimisme

Toten kommune møter framtida med optimisme. Det innebærer tro på egen utvikling, og mot til å gjennomføre endringer når det er nødvendig. Optimisme handler om evne til å gjøre prioriteringer, samle innsats og oppnå resultater i saker som er viktige for innbyggere og samfunn. Kommunen bruker sin kompetanse, størrelse og posisjon til å få innflytelse og skape utvikling, både lokalt, regionalt og nasjonalt.

3.3 Ambisjoner for Toten kommune

For å realisere visjon og verdier for den nye kommunen er det formulert fire overordnede ambisjoner. De overordnede målene tar utgangspunkt i kommunens roller som tjenesteyter, demokratisk arena, samfunnsutvikler og myndighetsutøver, og beskriver hva Toten kommune samlet skal oppnå gjennom etableringen av en ny kommune.

Gode og likeverdige tjenester med høy kvalitet

Toten kommune skal sikre innbyggerne gode, tilgjengelige og likeverdige tjenester med høy kvalitet gjennom hele livsløpet. Den nye kommunen skal ha kapasitet og kompetanse til å møte økende krav, endrede behov og knapphet på arbeidskraft, samtidig som tjenestene utvikles i takt med samfunnsutviklingen.

Målet er at innbyggerne skal oppleve helhetlige og sammenhengende tjenester, uavhengig av bosted i kommunen, og at kommunen har tilstrekkelig styrke til å utvikle fagmiljøer som gir kvalitet, kontinuitet og bærekraft over tid.

Et sterkt og inkluderende lokaldemokrati

Toten kommune skal være en tydelig, tilgjengelig og inkluderende demokratisk arena der innbyggere, folkevalgte og sivilsamfunn har reelle muligheter til deltakelse, medvirkning og innflytelse. Den nye kommunen skal legge til rette for et levende lokaldemokrati som kombinerer lokal forankring med tydelig politisk styring.

Målet er at innbyggerne skal oppleve nærhet til politiske beslutninger, tillit til folkevalgte og åpenhet i kommunens arbeid, samtidig som kommunen har strukturer og kapasitet til å håndtere større og mer komplekse politiske saker.

Helhetlig samfunnsutvikling med gjennomslagskraft

Toten kommune skal være en aktiv og samlende samfunnsutvikler som bidrar til verdiskaping, økt bosetting og attraktive lokalsamfunn i hele kommunen. Den nye kommunen skal ha styrke til å se areal, næring, bolig, infrastruktur og kompetanse i sammenheng, og til å prioritere utvikling som gir varig verdi for innbyggere og samfunn.

Målet er at kommunen skal ha økt gjennomslagskraft regionalt og nasjonalt, og være en tydelig samarbeidspartner for næringsliv, frivillighet, academia og offentlige aktører i arbeidet med å forme framtidas Toten.

Forutsigbar og rettssikker myndighetsutøvelse

Toten kommune skal utøve sin myndighet på en profesjonell, rettssikker og forutsigbar måte. Den nye kommunen skal sikre likebehandling, god kvalitet og effektiv saksbehandling, og være tydelig i sine roller og beslutninger.

Målet er at innbyggere, næringsliv og samarbeidspartnere skal oppleve kommunen som tilgjengelig, kompetent og pålitelig, og at myndighetsutøvelsen bidrar til tillit, legitimitet og god samfunnsutvikling.

Kapittel 4 Sterkere samfunnsutvikling

4.1 Attraktiv kommune med regional og nasjonal gjennomslagskraft

Hovedmål:

- **Toten kommune skal legge til rette for en helhetlig og bærekraftig samfunnsutvikling som styrker verdiskaping, bosetting og livskvalitet i hele kommunen.**

Toten kommune skal være en tydelig og aktiv samfunnsutvikler som bidrar til verdiskaping, bosetting og gode hverdagsliv i hele kommunen. Samfunnsutviklingen skal legge til rette for at mennesker kan bo, arbeide og leve gode liv i både by og bygder, og at næringsliv, frivillighet og offentlige aktører har forutsigbare og gode rammevilkår for utvikling.

Toten kommune skal bidra til helhetlig utvikling gjennom samordnet arealbruk, effektiv planlegging og godt samarbeid med innbyggere, næringsliv og regionale og statlige aktører. Samfunnsutviklingen skal ta utgangspunkt i lokale fortrinn og styrker, og bidra til å styrke kommunens og regionens attraktivitet for nye innbyggere, arbeidsplasser og investeringer.

Toten kommune har kapasitet og kompetanse til å håndtere langsiktige utviklingstrekk knyttet til demografi, klima, kompetansebehov og omstilling i arbeids- og næringsliv. Toten kommune skal bruke sin posisjon som den største kommunen i Innlandet til å opptre tydelig og samordnet i regionale og nasjonale sammenhenger, og til å oppnå gjennomslag i saker som er viktige for innbyggere og samfunn.

4.2 Økt bosetting

Hovedmål

- **Toten kommune skal legge til rette for økt bosetting i hele kommunen gjennom helhetlig bolig- og stedsutvikling.**

Toten kommune skal legge til rette for økt bosetting i hele kommunen. Kommunen skal være attraktiv for barnefamilier, unge voksne, studenter, arbeidstakere og eldre, og gi gode forutsetninger for å bli boende gjennom ulike livsfaser.

Bosettingsutviklingen skal bygge på styrkene i både by og bygder. Toten kommune skal legge til rette for variert boligbygging med tilgang til tjenester, arbeidsplasser, natur samt kultur- og fritidstilbud.

Boligutvikling skal ses i sammenheng med transport, næringsutvikling og tjenestetilbud, slik at hverdagslivet fungerer godt uavhengig av bosted.

Kommunen skal føre en forutsigbar areal- og boligpolitikk, og bidra til effektive planprosesser i samarbeid med private og offentlige aktører. Toten kommune skal legge til rette for attraktive tettsteder og lokalsamfunn med tydelig identitet og gode møteplasser, og bidra til levende sentrum og bygder.

Økt bosetting forutsetter tilgang til arbeid og kompetanse. Toten kommune skal derfor se bosettingsutvikling i sammenheng med næringsutvikling, utdanning og pendlemuligheter, og være en attraktiv del av et større bo- og arbeidsmarked.

4.3 Infrastruktur

Hovedmål

- **Toten kommune skal sikre helhetlig og framtidsrettet infrastruktur som styrker tilgjengelighet, verdiskaping og bosetting i hele kommunen.**

Toten kommune skal sikre infrastruktur som gjør det mulig å bo, arbeide og drive næring i hele kommunen, og som styrker kommunens samlede bo- og arbeidsmarked. Toten kommune skal prioritere drift, vedlikehold og nødvendige investeringer i kommunale veier, og være en tydelig pådriver overfor Innlandet fylkeskommune for at fylkesvegene i Toten kommune gis høy prioritet gjennom planlegging, vedlikehold og utbedringer. Infrastrukturutviklingen skal bidra til god tilgjengelighet mellom by og bygder, og redusere avstand i praksis.

Kommunen skal arbeide for sammenhengende og funksjonelle transportløsninger som støtter daglig pendling, tjenesteyting og næringsaktivitet. Utvikling av veg, kollektivtransport, gang- og sykkelveger og digitale infrastruktur skal ses i sammenheng med arealbruk, boligbygging og næringsutvikling.

Riksveg 4

Toten kommune skal arbeide for en helhetlig utbygging av riksveg 4 fra Mjøsbrua helt inn til Oslo. Riksveg 4 er en hovedforbindelse for pendling, næringstransport og regional integrasjon, og er avgjørende for regionens tilknytning både sørover til hovedstadsområdet og nordover til nytt sykehus på Moelv.. En sammenhengende og oppgradert riksveg 4 vil styrke tilgjengelighet, trafiksikkerhet og forutsigbarhet for både innbyggere og næringsliv.

Fylkesveg 33

Toten kommune skal prioritere videre utbygging av fylkesveg 33 fram til Minnesund, samt utbygging inn til, og igjennom Gjøvik, med tilkobling til riksveg 4. Fylkesveg 33 er en sentral øst-vest-forbindelse i regionen og har stor betydning for bosetting, næringsutvikling og samhandling mellom kommunene. En helhetlig utbygging vil redusere reisetid, styrke trafiksikkerheten og bidra til et mer sammenhengende bo- og arbeidsmarked.

Gjøvikbanen

Gjøvikbanen skal videreutvikles som en viktig del av regionens transportsystem. Banen har stor betydning for pendling, bosetting og kommunens attraktivitet som bosted og arbeidssted. Et styrket jernbanetilbud vil bidra til økt tilgjengelighet mot Oslo og regionen for øvrig, og gi et mer bærekraftig transportalternativ for innbyggere og arbeidstakere. Toten kommune skal være en tydelig pådriver for

at Gjøvikbanen på sikt kan sammenknytted med Dovrebanen, som del av en helhetlig jernbanesatsing i Mjøsregionen og for å styrke bo- og arbeidsmarkedet

Kollektivforbindelser

Toten kommune skal arbeide for gode og funksjonelle kollektivforbindelser mot regionale knutepunkt. Dette omfatter blant annet bussforbindelse til Gardermoen, også via Skreia, som er viktig for tilgjengelighet til arbeidsmarked, utdanning og nasjonale og internasjonale reisemål.

Teknisk infrastruktur

Den tekniske infrastrukturen skal gi stabile løsninger for vann, avløp, energi og digital tilgjengelighet i hele kommunen, og sikre likeverdige rammevilkår for innbyggere og næringsliv uavhengig av bosted.

4.4 Ambisjoner for næringsliv, industri og landbruk

Toten kommune skal være en tydelig næringskommune. Det er avgjørende for arbeidsplasser, bosetting og skatteinntekter – og for kommunens evne til å finansiere gode tjenester. Kommunen skal bygge videre på og forsterke de sterke næringspilarene:

- **Eksportrettet industri** med behov for kompetanse, energi, areal, logistikk og innovasjon
- **Landbruk og bioøkonomi** som både næring, identitet, matsikkerhet og ressursgrunnlag
- **Teknologi- og kunnskapsnæringer** som vokser fram i samspill med utdanning og FoU
- **Tjenesteyting, handel og opplevelser** som bidrar til attraktivitet og arbeidsplasser

Toten kommune skal ha ambisjon om å være blant landets mest profesjonelle kommuner i møte med næringslivet, med forutsigbar arealpolitikk, effektiv saksbehandling og tydelig dialog. Kommunen skal jobbe systematisk med næringsareal, infrastruktur, kompetanse og vertskapsrolle.

De etablerte virksomhetene og sterke industrimiljøene i kommunen er en sentral del av verdiskapingen i kommunen, og skal videreutvikles i samspill med øvrig næringsliv, utdannings- og kompetansemiljøer.

Omstillingsevne er utviklingskraft. Toten kommune skal være en kommune som lærer, forbedrer og innoverer, både i tjenestene og i samfunnsutviklingen. Kommunen skal legge til rette for entreprenørskap, nyetableringer og oppstartsbedrifter, og skape flere møteplasser mellom offentlig sektor, næringsliv og akademia.

Toten kommune vil være en av Norges største jord- og skogbrukskommuner. Kommunen skal være en ledende landbruks- og skogbruksregion i Norge, med et framtidsrettet, bærekraftig og produktivt landbruk som bidrar til lokal matproduksjon, styrker verdiskapingen, sikrer selvforsyning og styrker beredskapen. Gjennom tilgang på regionens unike jord- og skogressurser skal Toten kommune bidra til å nå nasjonale mål om økt matproduksjon, bærekraftig skogbruk, klimakutt og levende bygder, og samtidig hensynta natur- og klima.

Arealene skal forvaltes til det beste for framtidige generasjoner gjennom vern av ressursgrunnlaget, styrking av agronomi og støtte til et lønnsomt og framtidsrettet landbruk. Landbrukskompetansen i kommunen skal samles til ett fagmiljø, som skal ivareta jordbruk- og skogbruksrelaterte saker.

Toten kommune skal legge til rette for at etableringen av nytt Mjøssykehus på Moelv får positive ringvirkninger for kommunen. Både i etableringsperioden og når det nye sykehuset er i drift vil det bli behov for etablerte og nye virksomheter. Toten kommune vil ha en offensiv tilnærming for å legge til rette for næringsutvikling og boligutvikling i nordre del av kommunen i forbindelse med det nye sykehuset.

4.5 Forskning, utdanning og innovasjon

Toten kommune skal være en tydelig og offensiv forsknings- og utdanningskommune. Dette er et av områdene der sammenslåingen kan gi størst strategisk gevinst: Sterkere samlet kapasitet til å bygge attraktivitet, rekruttere kompetanse og koble utdanning tett til arbeidsliv og næringsutvikling. En sterkere og samlet kommune vil kunne ta et større ansvar for utdanning. Det kan for eksempel være aktuelt å etablere forsøksordninger med kommunalt drevet videregående skole.

Kommunen skal styrke samarbeidet med både utdanningsinstitusjoner og forskningsinstitutter i konkrete prosjekter, og på strategisk nivå.

Kommunen skal ha som ambisjon å være blant landets mest attraktive steder for elever, studenter og kunnskapsarbeidere for å leve, lære og arbeide. Samlet skal dette styrke rekruttering, omstillingsevne og verdiskaping, og gjøre det mer attraktivt å bo og bli boende.

Toten kommune skal ha en egen forsknings og utviklingsstrategi som styrker kunnskapsbasert praksis. Strategien utarbeides i samspill med institusjonene og næringslivet. Kommunen skal bidra til at regionen tiltrekker seg mer ressurser til forskning og utvikling både nasjonalt og internasjonalt.

4.5.1 En større og mer attraktiv utdanningskommune

Toten kommune skal utvikle en tydelig helhetlig “student- og kompetansekommune”-profil som løfter fram både utdanningsmiljøene og livskvaliteten kommunen kan tilby. Kommunen skal se studenter og elever som innbyggere, ressurser og framtidige arbeidstakere, ikke som en separat gruppe. Toten kommune vil samlet ha et svært bredt utdanningstilbud både innenfor fagutdanninger og innen akademia. Kommunen skal bygge videre på det gode samarbeidet mellom kommune, fylkeskommune og næringsliv om fagutdanninger, for eksempel gjennom “Læringsfabrikken”. Toten kommune vil ta en sterkere rolle innen fagutdanning og utnytte de nasjonale satsingene på området.

Kommunen skal

- inngå en forpliktende samarbeidsavtale om å være universitetskommune
- utvikle en felles strategi for attraktivitet: Bolig, mobilitet, kulturtilbud, møteplasser, vertskapsrolle og inkludering
- prioritere tiltak som gjør det enkelt å bo og leve som elev og student, og attraktivt å bli boende etter endt utdanning
- samarbeide systematisk med utdanningsinstitusjonene (NTNU, Universitetet i Innlandet, Fagskolen Innlandet, Høyskolen for yrkesfag og de videregående skolene), instituttene, studentsamskipnad og næringsliv om å utvikle studentkommunen og campusområder
- være en god arena for lærlinger og studenter i praksis
- være en god vertskommune for forsknings- og utdanningsinstitusjoner på alle nivå

4.5.2 Studentboliger, bomiljø og hverdagsliv for elever og studenter

Tilgang på gode boliger og et inkluderende bomiljø er avgjørende for studentrekruttering og studenttrivsel. Toten kommune skal derfor ha en tydelig politikk for studentboliger og studentnære bomiljø.

Kommunen skal

- legge til rette for gode leieboliger for elever i videregående skole og studenter som trenger det
- legge til rette for rimelige «førstegangsetablererboliger»
- sikre effektiv planprosess for boligprosjekter, og bruke planlegging aktivt for å få fram prosjekter i tråd med behov
- styrke mobiliteten mellom campus, kollektivknutepunkt, boligområder og sentrum
- utvikle møteplasser og kulturtilbud som bidrar til tilhørighet og gjør kommunen attraktiv som utdanningskommune
- sikre velferdstjenester

Både grunnutdanninger og etter- og videreutdanninger foregår i stor grad på deltid. Toten kommune skal legge til rette også for disse studentene.

4.5.3 En større og mer attraktiv forskningsregion

Toten kommune er vert for en stor bredde av forskningsinstitusjoner. Det foregår svært mye forsknings- og utviklingsarbeid i samarbeid mellom næringsliv og akademia, og i samarbeid mellom kommunen og akademia.

Toten kommune skal bidra til at regionen samlet tildeles mer forskningsmidler fra både nasjonale og internasjonale kilder.

Toten kommune skal bidra til kunnskap fra forsknings- og utviklingsaktiviteter fører til innovasjon, både i etablerte virksomheter og nyetableringer.

4.6 Kultur, idrett og frivillighet

Gjøvik og Toten har et sterkt og variert kultur- og idrettstilbud i både kommunal regi og i det frivillige og profesjonelle kulturliv. Dette har i årtider skapt identitet, stolthet og attraktivitet, og markedsført oss som en sterk kulturregion. Toten kommune skal ta vare på dette unike utgangspunktet gjennom å videreutvikle og samordne kultur- og idrettsaktivitet, og støtte opp om de frivillige og profesjonelle aktørenes arbeid.

Hovedmål

- **Toten kommune skal ha et variert kultur- og idrettstilbud og et godt samarbeid med frivilligheten. Kommunen skal sikre at alle barn og unge har gode, tilgjengelige fritidstilbud i hele kommunen. Kulturinstitusjoner, idrettsarenaer og arrangementer skal videreutvikles, både for topp og bredde.**
- **Toten kommune skal bidra til gode og forutsigbare rammevilkår for kommunens frivillige lag og organisasjoner.**
- **I Toten kommune skal det motiveres til prestasjoner både på nasjonalt og internasjonalt nivå innen idrett og kultur.**

Kultur, idrett, frivillighet og opplevelser spiller en viktig rolle for bolyst, fellesskapsfølelse og tilhørighet i lokalsamfunnet. Dette skal være en av de grunnleggende samfunnsbærerne i Toten kommune. Kommunen skal anerkjenne at levende lokalsamfunn skapes gjennom deltakelse, fellesskap og identitet, og at frivilligheten ofte er den viktigste infrastrukturen for nettopp dette.

Toten kommune skal ha en kultur for å lykkes, med mulighet for å utvikle sitt talent som utøver innenfor både kultur og idrett. Kommunen skal motivere til- og legge til rette for toppidrett og kunst og kultur på høyt nivå og applaudere gode prestasjoner. Gode opplevelser og prestasjoner bygger sterke fellesskap, gode lokalsamfunn og bidrar til identitet og tilhørighet.

Både lag, foreninger og privatpersoner skal stimuleres til frivillighet. I Toten kommune skal det utvikles flere lokale møteplasser. Terskel for deltagelse skal være lav, særlig for barn og unge. Kultur-, idretts- og frivillighetspolitikk skal kobles tydelig til folkehelse, forebygging og inkludering.

Kommunen skal samarbeide med frivilligheten som en viktig samfunnsbygger. Det skal utarbeides en frivillighetspolitikk med klare kontaktpunkter, forutsigbare ordninger og reell medvirkning.

Frivilligheten skal møtes med respekt for egenarten. Frivillighet er ikke kommunal oppgaveproduksjon, men et selvstendig samfunnsbidrag.

Kommunen skal satse på kultur, idrett, frivillighet og gode tilbud for barn og unge i deres egne nærmiljøer. Barn og unge skal ha tilgang på gode aktivitetstilbud i nærheten av der de bor.

Kultur- og idrettstilbudet skal ha en helhetlig struktur med dagens anleggsstruktur som utgangspunkt for videreutvikling. Gjennom å samordne eksisterende tilbud vil hver enkelt innbygger få tilgang til et bredere og bedre kultur- og idrettstilbud. Toten kommune skal sikre at barn og unge har gode, tilgjengelige aktivitetstilbud i hele kommunen. Dette er både et attraktivitetstiltak og et forebyggende tiltak mot utenforskap, ensomhet og psykisk uhelse. Et i utgangspunktet bredt og godt kultur- og idrettstilbud skal videreutvikles.

Kommunen skal levere sterke og forutsigbare rammer for kultur, idrett og frivillighet fordi det kan gjøres en helhetlig prioritering og sikre like muligheter uavhengig av bosted. Kommunens lag og foreninger skal sikres støtte slik at lokal aktivitet forsterkes. Dagens tilskuddsordninger skal slås sammen til en helhet, og bidra til forutsigbare rammer og økt aktivitet.

De kommunale primærtjenestene innen kultur og idrett skal videreføres som desentraliserte tilbud. Kulturskolene på Kapp, Raufoss og i Gjøvik vil til sammen gi et bedre og mere komplett tilbud for alle kommunens barn og unge. Bibliotekene skal videreføres som gode formidlingsarenaer, møteplasser og arrangører, og det skal fortsatt være lokale kulturhus både på Skreia og Raufoss i tillegg til det regionale kulturhuset i Gjøvik sentrum.

Toten kommune vil bli en sterkere og mer betydningsfull samarbeidspart for regionale og nasjonale idrett- og kulturaktører, for eksempel Musikk i Innlandet, Riksteateret og idrettens ulike særforbund. Kommunen har en ambisjon om å være en anerkjent arrangementskommune, både lokalt, regionalt og nasjonalt, med ambisjoner også om internasjonale arrangementer.

4.7 Planarbeid

Det er viktig at det nye kommunestyret raskt vedtar en ny kommuneplanens samfunnsdel. Fellesnemda må forberede arbeidet med denne planen. Et utgangspunkt for dette arbeidet er

intensjonsavtalens mål og ambisjoner, både for samfunnsutvikling og tjenesteutvikling. I tillegg må den bygge på eksisterende samfunnsplaner. God samfunnsplanlegging er viktig for å nå målene den nye kommunen har.

Toten kommune får et helhetlig regionalt bo- og arbeidsmarked, og det vil derfor bli enklere å drive en helhetlig planlegging. Samordnet areal- og transportplanlegging (ATP) legges til grunn som et overordnet prinsipp. Viktige samarbeidspartnere er blant annet Innlandet fylkeskommune, Statens vegvesen, Nye Veier, Bane NOR og lokalt næringsliv.

Det må videre gjøres en gjennomgang av de øvrige planverkene de tre kommunene har med inn i Toten kommune. I tråd med plan og bygningslovens § 10-1 skal det vedtas ny planstrategi for Toten kommune senest ett år etter kommunevalget i 2027. I denne forbindelse skal det også vurderes ny kommuneplanens arealdel. Gjennom en helhetlig arealpolitikk skal det legges opp til en effektiv, bærekraftig og fremtidsrettet politikk.

Vedtatte planverk fra de opprinnelige kommunene gjelder for den nye kommunen fram til det er vedtatt ny kommuneplan og ny planstrategi.

Kapittel 5 Tjenester av god kvalitet, nært folk

Hovedmål

- **Innbyggere skal få grunnleggende tjenester som barnehage, skole, og hjemmetjenester nært der de bor.**
- **Små og spesialiserte tjenester skal samlokaliseres i sterkere fagmiljøer.**
- **Det skal jobbes kontinuerlig med kvalitet i samspill med brukerne.**
- **Toten kommune skal utvikle nye og fleksible måter å levere tjenester på til innbyggerne.**
- **Toten kommune skal bruke sin økte tyngde til å ta på seg større og mer spesialiserte oppgaver.**

Nærhet skal være et hovedprinsipp, og tjenestenes organisering skal sikre god tilgjengelighet, lokal tilstedeværelse og kontinuitet for brukere og pårørende. Toten kommune skal ha en desentralisert tjenestestruktur med hverdagstjenester som barnehage, skole, hjemmetjenester, møteplasser og aktivitetstilbud i hele kommunen.

Frem mot 2040 vil Toten kommune få mange flere innbyggere over 80 år og færre barn. Dette kan medføre overkapasitet i barnehager og skoler og behov for vekst i helse- og omsorgstjeneste. Samtidig øker antallet yngre med sammensatte behov som krever tverrfaglig oppfølging. Færre i arbeidsfør alder gjør at Toten kommune må være mer offensiv; utvikle tjenestene, ta i bruk innovative løsninger, målrette kompetanseutviklingen, styrke forebyggingen og planlegge for fremtiden for å sikre gode tjenester.

5.1 Samspill med innbyggerne

I Toten kommune vil alle innbyggerne kunne benytte tjenester i hele kommunen. Kulturskoletilbudet er et godt eksempel på et differensiert tilbud som i Toten kommune vil komme alle barn og unge til gode. Det er gode forutsetninger for å levere gode tjenester, enten de er samlokalisert, har baser på ulike steder i kommunen, eller leveres i hjemmet til innbyggeren

Dialogen med innbyggerne skal preges av:

- Klar informasjon – kommunen skal forklare ting tydelig og enkelt, ved bruk av klart språk.
- Raskt svar – innbyggerne skal få raske tilbakemeldinger, og frister skal holdes.
- Likebehandling – alle skal behandles likt og kunne forstå hvordan vurderingene gjøres.
- Enkle tjenester – prosessene skal være lett tilgjengelig og uten unødvendig byråkrati.
- God samordning – kommunen skal samarbeide godt på tvers av tjenester og avdelinger.

Det er særlig viktig at disse prinsippene følges i møte med brukere med nedsatt funksjonsevne og deres pårørende.

5.2 Nærhet, samlokalisering og organisering

Nære tjenester er tilbud som innbyggeren opplever er tett på i hverdagen og i nærmiljøet. Det omfatter tjenester med direkte betydning for dagligliv og grunnleggende behov, særlig innen helse, omsorg, barnehage og skole, samt infrastruktur som vei, vann og avløp. Videre har kommunen aktivitetstilbud, frivilligsentraler og ungdomshus som skal beholde lokal tilknytning. For ansatte i de desentraliserte tjenestene vil oppmøtested i hverdagen fortsette som i dag.

Der det er faglig og praktisk riktig, skal tjenester samlokaliseres for å styrke kompetanse, kvalitet og effektiv drift. Samlokalisering skal alltid vurderes opp mot behovet for nærhet til innbyggerne.

For å oppnå nødvendige økonomiske gevinster ved en sammenslåing, må administrative funksjoner samlokaliseres. Det er derfor naturlig å samle sentrale administrative funksjoner og ledelse i rådhuset på Gjøvik. De to andre rådhusene skal fortsatt brukes, både for å sikre arbeidsplasser og for å utnytte eksisterende kontorlokaler. Det skal vurderes hvilke tjenester som bør ha faste lokasjoner i rådhusene eller i andre kommunale bygg. Byggene skal blant annet fungere som innbyggertorg, by-/bygdelab og møteplasser som bibliotek og kulturarenaer.

Flere tjenester er små og/eller spesialiserte fagmiljøer som bør samles for å bli mer robuste og attraktive. Dette er tjenester som innbyggerne bruker sjeldent eller ved særlige behov. Eksempler på dette er barnevern, byggesak, kulturadministrasjon, landbruksforvaltning, næringsrådgivning, miljø og plan. Listen er ikke uttømmende. Disse tjenesten skal ha felles ledelse og faste samlingspunkter, samtidig som lokale møteplasser med innbyggerne opprettholdes. Møtelokaler i de gamle rådhusene kan benyttes til møter med innbyggere og andre aktører selv om administrasjonen samles på Gjøvik.

Tjenester som samarbeider tett bør så langt som mulig plasseres sammen, for å sikre god koordinering for innbyggere med behov for flere tjenester. Innbyggerne skal oppleve at saksbehandlere, uansett fysisk plassering, kan tilby møter digitalt eller på nærmeste rådhusbygg.

5.3 Tverrfaglig og forebyggende arbeid

Tverrfaglig og forebyggende arbeid er høyt prioritert i alle de tre tidligere kommunene. Dette skal videreføres, og er et godt utgangspunkt for å lykkes enda bedre i en ny kommune. Eksempelvis ved å videreutvikle satsingene på BTI (Bedre tverrfaglig innsats) som sikrer helhetlig og koordinert innsats til barn og unge. På samme måte helhetlig innsatstrapp, hvor hensikten er å dreie ressursene mot egenmestring og forebygging for å redusere kostbare inngripende tiltak.

Toten kommune vil tilby mer spesialiserte tilbud i sterkere og samlede fagmiljøer. Et eksempel på det er spesialisert lindrende behandling. Behovet for koordinering, spesialisering og nærhet skal inngå som sentrale hensyn i vurderingen rundt tjenester som skal gis. Det skal jobbes for å etablere nye spesialtilbud som eksempelvis kan være tjenester for yngre personer som rammes av funksjonsnedsettelse (slag, demens etc.), eller forsterkede tjenester for mennesker med utfordrende atferd.

5.4 Ambisjoner for tjenestene i Toten kommune

Toten kommune skal levere likeverdige og gode tjenester. I Toten kommune kan vi bygge større fagmiljø, mer helhetlige pasient- og elevforløp og tydeligere kvalitetsstyring. Hverdagsnær tilgjengelighet skal sikres gjennom desentraliserte løsninger der det betyr mest, og gjennom digital tilgjengelighet som gjør tjenestene enklere å bruke. Tidlig innsats og forebygging skal styrkes, slik at flere får hjelp tidlig og behovet for omfattende tjenester reduseres over tid. Kommunen skal utvikle arbeidsformer som innebærer at kommunen kan møte innbyggerne på ulike arenaer nær der folk bor. Samlet skal dette gi høyere kvalitet, bedre ressursutnyttelse og tryggere tjenester for innbyggerne.

5.4.1 Barnehage – trygg start, inkludering og tidlig innsats

Toten kommune skal levere et barnehagetilbud som

- gir trygge og inkluderende oppvekstmiljø for alle barn
- sikrer tidlig innsats ved behov for ekstra støtte
- har tydelig kvalitetsutvikling og høy kompetanse i personalet
- samarbeider godt med helsestasjon og skole om overgang og oppfølging

Kommunen skal

- sikre god barnehagedekning og forutsigbar tilgjengelighet i hele kommunen
- utvikle felles kvalitetsstandarder, samtidig som lokale barnehagers særpreg kan ivaretas
- styrke kompetanse på språk, inkludering og psykososialt miljø

5.4.2 Grunnskole – læring, mestring og trygghet

Toten kommune skal levere en skole som

- gir høy læringskvalitet og systematisk arbeid med grunnleggende ferdigheter
- sikrer trygt skolemiljø, nulltoleranse for mobbing og sterkere arbeid med psykososialt miljø
- styrker praktisk og relevant læring, arbeidslivsrelevans og entreprenørskap
- bruker tidlig innsats og tverrfaglig innsats for å redusere utenforskap og frafall

Kommunen skal

- sikre god kvalitet i alle skoler, uavhengig av geografisk plassering
- utvikle sterkere fagmiljø gjennom samarbeid, deling og felles støttefunksjoner
- styrke laget rundt elevene

5.4.3 Oppvekst og forebygging – et samlet “tidlig innsats”-system

Toten kommune skal levere mer helhetlige oppveksttjenester, med tydelig mål om å

- oppdage utfordringer tidligere
- sette inn tiltak raskere
- redusere behovet for tunge tjenester senere

Kommunen skal styrke

- helsestasjon og skolehelsetjeneste
- psykisk helse for barn og unge
- tverrfaglige modeller (oppvekst team, familie team, BTI-lignende arbeidsformer)

5.4.4 Helse og omsorg – trygghet, mestring og bærekraft

Toten kommune skal levere helse- og omsorgstjenester som

- gir trygghet, kvalitet og forutsigbarhet for innbyggerne
- legger stor vekt på forebygging, rehabilitering og mestring
- utvikler bærekraftige tjenester i møte med flere eldre og mangel på helsepersonell

Kommunen skal

- styrke hjemmetjenester og hverdagsmestring som førstevalg der det er mulig
- utvikle gode boformer og heldøgnsstilbud der det er nødvendig
- bruke velferdsteknologi og nye arbeidsformer systematisk
- sikre helhetlige pasientforløp og godt samspill med fastleger og spesialisthelsetjenesten
- styrke psykisk helse- og rusarbeid, med lavterskeltilbud og bedre samordning

5.4.5 Sosiale tjenester og inkludering

Toten kommune skal levere tjenester som

- forebygger utenforskap og fattigdom
- styrker mulighet for arbeid, utdanning og deltakelse
- gir helhetlig oppfølging for personer med sammensatte behov
- raskt bidrar til at våre bosatte flyktninger kommer inn i et utdanningsløp og/eller i arbeid

5.4.6 Teknisk sektor og samfunnssikkerhet i hverdagen

Toten kommune skal levere robuste tekniske tjenester innen

- vei, vann og avløp, renovasjon og beredskap
- klimatilpasning (overvann, flom og ekstremvær)
- trygghet gjennom vedlikehold, drift og investeringsplanlegging

Kapittel 6 Styrket lokaldemokrati

Lokaldemokratiet er grunnmuren i Toten kommune. Det er gjennom lokaldemokratiet beslutninger tas nær innbyggerne, ulike deler av kommunen blir sett og hørt, og politiske prioriteringer får legitimitet og tillit.

Toten kommune skal ha et lokaldemokrati som er nært, åpent og inkluderende. Innbyggerne skal oppleve tilgjengelige folkevalgte, forståelige beslutningsprosesser og reelle arenaer for dialog og medvirkning i hele kommunen. Det påhviler de politiske partiene et særlig ansvar å sikre bred representasjon i kommunestyret, både med hensyn til geografi, kjønn, alder og bakgrunn.

Hovedmål

- **Toten kommune skal ha et lokaldemokrati som gir innbyggerne reell mulighet til dialog, medvirkning og påvirkning, og som sikrer tillit, legitimitet og engasjement i hele kommunen.**

For å nå dette målet skal Toten kommune

- styrke dialog og medvirkning mellom valgene og gjøre det enklere for innbyggere å delta i politiske og administrative prosesser
- utvikle nærdemokratiske ordninger som gir lokale miljøer reell påvirkning i saker som berører eget nærmiljø
- sikre at byer og bygder utvikles på egne premisser innenfor en helhetlig samfunnsutvikling for hele kommunen
- bruke lovpålagte råd og andre medvirkningsorganer aktivt som kunnskapskilder og dialogpartnere
- ha åpne, forståelige og forutsigbare beslutningsprosesser som gir innbyggerne tillit til kommunen
- sikre god tilgjengelighet til folkevalgte og kommunen, både gjennom fysiske møteplasser og digitale løsninger

Folkevalgte er ombud for innbyggerne og skal lytte, avveie og ta ansvarlige beslutninger på vegne av fellesskapet. I den nye kommunen skal det legges til rette for rammevilkår som gjør det mulig å utøve vervet på en forsvarlig måte.

6.1 Dialog og medvirkning

Toten kommune skal bygge videre på sterke tradisjoner for frivillig engasjement og lokal deltakelse. Medvirkning skal skje tidlig i prosesser der det er mulig, og tilpasses sak, målgruppe og lokale forhold. Medvirkning skal være mer enn formelle høringer, og bidra til bedre beslutninger og større eierskap.

6.1.1 ByLab og BygdeLab

ByLab og BygdeLab videreutvikles som arbeidsformer og møteplasser for samskaping mellom kommune, innbyggere, frivillighet, næringsliv og andre aktører.

ByLab og BygdeLab skal

- brukes aktivt i stedsutvikling og samfunnsutvikling
- være lavterskelarenaer for dialog, idéutvikling og medvirkning
- bidra til å mobilisere lokale ressurser og engasjement
- knyttes tydelig til kommunens planarbeid og utviklingsprosjekter

6.1.2 Nærmiljøutvalg

Toten kommune skal legge til rette for etablering av nærmiljøutvalg som en sentral nærdemokratisk ordning. Ordningen skal bygge på frivillighet og eksisterende lokale strukturer, og være fleksibel og tilpasset ulike lokalsamfunn. Det inngås avtale mellom kommunen og det enkelte nærmiljøutvalg.

Nærmiljøutvalgene kan blant annet:

- fungere som dialogpunkt mellom lokalsamfunn og kommunen
- initiere og gjennomføre lokale tiltak i samarbeid med frivillig sektor
- disponere tildelte nærmiljømidler innenfor avtalte rammer
- påta seg avtalte driftsoppgaver knyttet til lokale møteplasser

Hvert nærmiljøutvalg skal ha et årlig budsjett til disposisjon. Det oppnevnes en kommunestyrerepresentant som bindeledd til hvert utvalg, og kommunen etablerer nødvendig administrativ oppfølging.

6.1.3 Innbyggerinitiativ

Toten kommune skal aktivt legge til rette for bruk av innbyggerinitiativ etter kommuneloven. Ordningen skal være kjent, tilgjengelig og enkel å bruke, og inngå som et supplement til øvrige ordninger for dialog og medvirkning.

6.2 Politisk organisering

Toten kommune skal styres etter formannskapsmodellen. Kommunestyret er kommunens øverste organ og fatter vedtak i alle saker som etter kommuneloven skal behandles av kommunestyret.

Formannskapet er kommunens innstillende organ i saker som gjelder økonomiplan, årsbudsjett, regnskap, eiendomsskatt og øvrige økonomisaker. Formannskapet er kommunens kommuneplanutvalg.

Politisk nivå utøver styring gjennom vedtak og prioriteringer, mens kommunedirektøren har ansvar for å utrede saker og følge opp vedtak, daglig drift, personalforvaltning og organisering av tjenestene, i tråd med kommuneloven og formannskapsmodellen.

6.2.1 Kommunestyrets størrelse og utvalgsstruktur

Kommunestyret skal ha 57 medlemmer. Formannskapet skal ha 13 medlemmer.

I tillegg til formannskapet skal Toten kommune ha fire faste utvalg. Hvert utvalg skal ha 11 medlemmer som velges blant kommunestyrets representanter. I tillegg kommer obligatoriske utvalg j.fr. kommuneloven.

Fellesnemnda anbefaler hvilke tjenestekområder som legges til de enkelte utvalgene, mens endelig utvalgsstruktur og ansvarsfordeling vedtas av det nye kommunestyret.

De fire utvalgene skal dekke politikkområdene helse, omsorg og velferd, oppvekst, kultur, idrett og frivillighet, samfunnsutvikling, bærekraft og tekniske tjenester, plan og byggesak.

Innovasjon, folkehelse og klima skal ivaretas som et tverrgående ansvar i utvalgsstrukturen og i kommunens plan og utviklingsarbeid.

6.2.2 Råd

Kommunen skal ha de lovpålagte rådene:

- Eldreråd
- Råd for personer med funksjonsnedsettelse
- Ungdomsråd

I tillegg vil kommunen opprette følgende råd:

- Kulturråd
- Internasjonalt råd
- Studentråd

Kommunen skal ha idrettsråd i tråd med Norges idrettsforbunds organisering.

Kapittel 7 Attraktiv arbeidsgiver

Hovedmål:

- **Toten kommune skal være en arbeidsgiver med godt omdømme, som rekrutterer, beholder og utvikler sine medarbeidere.**

Toten kommune blir en av de største arbeidsgiverne i Innlandet. Det gir bedre forutsetninger for å videreutvikle kommunen som arbeidsgiver. Samtidig vil Toten kommune bygge videre på det som er bra i Gjøvik, Østre Toten og Vestre Toten. Sammenslåingen skal ta vare på sterke fagmiljøer, gode arbeidsmiljøer og velfungerende praksis i alle tre kommuner. En større kommune gir bedre muligheter for målrettet rekruttering, mer systematisk kompetanseutvikling og flere utviklings- og karrieremuligheter for ansatte. For de aller fleste som jobber i de store tjenestene vil sammenslåingen i liten grad påvirke den daglige arbeidshverdagen. Arbeidssted, oppgaver og nærmeste leder vil i hovedsak være de samme som i dag.

7.1 Partssammensatt utvalg og virksomhetsoverdragelse

De ansatte er kommunens viktigste ressurs, og skal ivaretas gjennom hele sammenslåingsprosessen. For å sikre dette etableres det et felles partssammensatt utvalg, jfr kommunelovens §5-11 og inndelingslovas §26, arbeidsmiljøloven og hovedavtalen, for behandling av saker som gjelder forholdet mellom den nye kommunen som arbeidsgiver og de ansatte. Partssammensatt utvalg har samme funksjonstid som fellesnemnda. Det partssammensatte utvalget sørger for at prosessen frem til 01.01.2028 skjer i samsvar med bestemmelsene i nevnte lov- og avtaleverk som regulerer forholdet

mellom kommunen som arbeidsgiver og de ansatte. Utvalget behandler saker som gjelder forholdet mellom den nye kommunen som arbeidsgiver og de ansatte. Utvalget skal blant annet gi uttalelse i saker som vedrører overordnede personalpolitiske spørsmål, retningslinjer og planer i forbindelse med kommunesammenslutningen.

Toten kommune skal:

- være en attraktiv og inkluderende arbeidsgiver som gir utviklingsmuligheter for den enkelte ansatte og for organisasjonen samlet
- bygge en lærende organisasjon der man deler kompetanse og erfaring til felles beste
- rekruttere, videreutvikle og beholde kapasitet og kompetanse innen alle tjenesteområder
- tilrettelegge for et godt og forutsigbart samarbeid mellom kommunen som arbeidsgiver og tillitsvalgte

Tillitsvalgte og vernetjenesten skal inkluderes i hele prosessen med å bygge en ny kommune. Det er viktig å sikre de tillitsvalgte tilstrekkelige rammevilkår for å kunne bidra i omstillingsprosessen med å bygge en ny kommune. God involvering i sammenslåingsprosessen vil kreve økt frikjøp.

Vedtak om å etablere en ny kommune omfattes av arbeidsmiljølovens kap. 16, regler om virksomhetsoverdragelse. Dette betyr at arbeidstakers rettigheter og plikter etter arbeidsavtalen overføres til den nye arbeidsgiveren. Alle fast ansatte beholder ansettelsesforholdet i forbindelse med etablering av den nye kommunen. Ingen sies opp som følge av sammenslåingen. Eventuell overtallighet som oppstår i forbindelse med sammenslåingen løses ved naturlig avgang eller tilbud om andre oppgaver eller nytt arbeidssted i den nye kommunen. Selv om dette betyr at det vil ta noen år før den fulle gevinsten av sammenslåingen kan hentes, vil det være bruk for den ekstra kompetansen i den perioden organisasjonen både skal drifte tidligere kommuner og levere tjenester til innbyggerne, og samtidig gjennomføre en stor omstilling og oppbygging av ny organisasjon.

I sammenslåingsperioden er det særlig viktig å beholde ansatte og unngå tap av nøkkelpersonell på grunn av usikkerhet rundt egen jobbfremtid.

7.2 Partssamarbeid

Toten kommune skal ha et godt og profesjonelt partssamarbeid. Det formelle partssamarbeidet er forankret i lov og avtaleverk.

I tillegg vil Toten kommune videreutvikle det utvidede partssamarbeidet gjennom dialogarenaer der politisk ledelse, administrativ ledelse og tillitsvalgte møtes. Det utvidede partssamarbeidet bygges på erfaringer fra tilsvarende samarbeid i de sammenslåtte kommunene. Samarbeidet bygger på tydelige rollefordeling mellom administrasjon, folkevalgte og tillitsvalgte, og er innenfor rammen kommuneloven angir.

7.3 Organisasjonsstrategi

Den demografiske utviklingen vil øke konkurransen om arbeidskraft. Det har derfor høy prioritet å utarbeide ny felles strategi som understøtter målet om å være en attraktiv arbeidsgiver som rekrutterer, beholder og utvikler gode medarbeidere og ledere.

En fremtidsrettet strategi må være helhetlig og omfatte både et samfunnsutviklings-, tjenesteutviklings-, og et organisasjonsutviklingsperspektiv, i tillegg til et arbeidsgiverperspektiv. Hvor stor arbeidskraftmangel vi får vil henge sammen med hvor godt vi lykkes på alle disse fire områdene.

7.3.1 Samfunnsutviklingsperspektivet

Toten kommune skal være verdistyrt, og utvikle et bærekraftig samfunn som er inkluderende, aldersvennlig, helsefremmende, klimatilpasset og naturvennlig. Kommunen skal mobilisere flere samfunnsressurser (offentlige organisasjoner, næringsliv, frivillige organisasjoner, innbyggere, ildsjeler) og legge til rette for demokratiske prosesser der alle stemmer er viktige, og alle berørte har mulighet til å delta.

7.3.2 Tjenesteutviklingsperspektivet

Toten kommune skal redusere omfanget av tjenester og behovet for tjenester, og utvikle brukerrollen, innbyggerrollen og støttegruppe for pårørende.

7.3.3 Organisasjonsutviklingsperspektivet

Toten kommune skal redusere behovet for arbeidskraft gjennom oppgavefordeling, bruk av kompetanse og digitalisering. Kommunen skal utvikle smidige, fleksible organisasjoner og omstille raskt gjennom samarbeid med tillitsvalgte, verneombud og ansatte.

7.3.4 Attraktiv arbeidsgiverperspektivet

Den demografiske utviklingen krever at kommunen blir mer offensiv og ambisiøs i sitt arbeid for å rekruttere, beholde og utvikle medarbeidere gjennom hele yrkeslivet.

Toten kommune skal profilere seg godt, og vise frem sine konkurransefortrinn. Kommunen skal bidra til at ungdom velger yrker kommunen trenger fremover, blant annet gjennom å gi ungdommen gode erfaringer med kommunen. Toten kommune skal være en god vert for elever/studenter i praksis og lærlinger, og bruke disse arenaene aktivt til rekruttering.

Toten kommune skal ha en arbeidsgiverstrategi med fokus på mangfold, inkludering og langsiktig kompetansebehov. Kommunen skal ha systemer for å beholde og utvikle sine ansatte. Dette inkluderer gode planer for kompetanseutvikling. Arbeidsplassene skal være en god arena for læring, utvikling og kompetansedeling. Det skal være systematisk etter- og videreopplæring.

Teknologi skal brukes til å forbedre eller effektivisere tjenestene og arbeidsprosessene. Den digitale kompetanse hos ledere og ansatte skal styrkes. Kommunen skal legge til rette for innovasjon gjennom å skape rom for psykologisk trygghet, og en kultur som oppfordrer til utprøving og nytenkning.

For å kunne levere tjenester av god kvalitet, også i fremtiden, må kommunen i større grad lykkes med å redusere sykefraværet gjennom det daglige nærværarbeidet. I tillegg er det et mål å få medarbeidere og ledere til å stå lenger i jobb (utsette gjennomsnittlig pensjonsalder). Både redusert sykefravær og utsatt pensjonsalder krever et systematisk og godt arbeid med helse, miljø og sikkerhet. Dette skal prioriteres både i selve sammenslåingsprosessen, og når Toten kommune skal etableres i drift.

Kommunen skal ha helsefremmende og trygge arbeidsplasser. Lokale HMS-planer og aktivt partssamarbeid skal sikre god oppfølging.

Når ulike rutiner, samarbeidsformer og kulturer skal bygges sammen til én ny organisasjon, blir god ivaretagelse av de organisatoriske arbeidsmiljøfaktorene spesielt viktig. Tydelig informasjon, forutsigbare prosesser, reell medvirkning, klare roller og ansvar, samt nødvendig opplæring er sentrale forutsetninger. Disse faktorene må være på plass for at ansatte skal kunne gjøre jobben sin godt, og for at kommunen kan levere trygge og stabile tjenester til innbyggerne.

Det er et potensiale for å øke tilfanget av arbeidskraft i kommunen gjennom å redusere deltid. Det er et viktig mål for Toten kommune. Hovedregelen for Toten kommune skal være faste, hele stillinger. Organisasjonen må imidlertid også være fleksibel nok til å kunne sysselsette også arbeidstakere som ikke har 100% arbeidsevne. Kommunen skal legge til rette for å mobilisere «reservestyrken» i arbeidslivet, blant annet blant flyktninger, mennesker med nedsatt funksjonsevne, uføre og pensjonister.

Ledelse skal bygge på tillit, retning og meningsskaping. Ledere skal utøve endringsledelse, kulturbygging og relasjonell kompetanse. Felles lederplattform, - opplæring og - utviklingsprogram skal utvikles.

Kapittel 8 Administrativ organisering

Hovedmål:

- **Toten kommune skal ha en effektiv og profesjonell administrasjon.**
- **Toten kommune skal bruke 60 millioner kroner mindre årlig i administrasjon.**
- **Toten kommune skal bruke 30 millioner mindre årlig som følge av effektivisering, innovasjon og stordriftsfordeler.**

Innsparingspotensialet ved sammenslåing av kommunene ligger i utnyttelse av stordriftsfordeler innen det enkelte tjenesteområdet, og kanskje spesielt innen administrasjon.

Det legges til grunn en innsparing på 60 millioner kroner årlig til administrasjon. Dette innebærer at administrasjonskostnadene kuttes med om lag 20%. Telemarksforskning viser at det er mulig å hente en gevinst på i overkant av 40 millioner kroner årlig gjennom at administrasjonen i Toten kommune blir like effektiv som dagens Gjøvik kommune (Telemarksforskning: «Utredning for vurdering av kommunesammenslåing mellom Gjøvik, Østre Toten og vestre Toten», Rapport 909, 10.04 2025, s. 49). I tillegg kan det hentes ut gevinster særlig knyttet til funksjoner som reduseres fra tre til en. I en overgangsperiode vil det være en tredobling i noen funksjoner. Det vil være behov for denne ekstra kapasiteten en periode for å sikre god drift parallelt med en pågående prosess for bygging av ny kommune.

Toten kommune skal ha en effektiv administrasjon. Det skal likevel fortsatt være tilstrekkelig stab og støtteressurser til å sikre god tjenesteutøvelse, forvaltning og myndighetsutøvelse. I tråd med ambisjonene for ny kommune om å oppnå økt utviklingskraft både med tanke på tjeneste- og samfunnsutvikling, må det sikres tilstrekkelig kompetanse, kapasitet og økonomiske ressurser for slike utviklingsoppgaver.

Det forventes å kunne hente gevinster av stordrift og innovasjon i størrelsesorden 30 millioner kroner. Det tilsvarer under 1 % av driftskostnadene i dagens kommuner.

Den administrative organiseringen avklares gjennom sammenslåingsprosessen. Det gjøres en analyse av hensiktsmessig sektororganisering som legges til grunn for struktur.

De administrative tjenestene og mange av tjenestene som tradisjonelt er knyttet til rådhusene vil i større grad bli samlokalisert for å oppnå stordriftsfordeler og sterkere fagmiljøer.

Siden nedtrekket administrativt i stor grad må skje gjennom reduksjon av stillinger/ansatte vil det ta noen år før gevinster kan hentes ut i sin helhet. I en overgangsfase vil det være pukkelkostnader knyttet til jobben med å bygge sammen organisasjoner og systemer.

Utformingen av den nye organisasjonen skal skje i tett samarbeid mellom folkevalgte, ansatte og kommunedirektør. Fellesnemnda ansetter kommunedirektør som leder sammenslåingsprosjektet.

Kapittel 9 Myndighetsutøvelse

Toten kommune vil med sin størrelse etablere og utvikle fagmiljøer som gjør det mulig å ivareta kommunens sentrale rolle som myndighetsutøver på en profesjonell måte. Dette vil sikre kvalitet og effektivitet i saksbehandlingen, og ivareta innbyggere og næringslivets rettssikkerhet. Ambisjonen er også innen dette området å øke kommunens attraktivitet og innovasjons- og utviklingskraft.

Hovedmål

Toten kommune som myndighetsutøver skal kjennetegnes ved

- **profesjonalitet**
- **åpenhet og transparens**
- **likebehandling**
- **forsvarlighet som grunnleggende prinsipp i all saksbehandling**
- **tydelig avklarte roller for kommunen**
- **kontroll- og klagemuligheter som trykker innbyggernes rettssikkerhet**

9.1 Forutsetninger for- og effekt av å lykkes godt med rollen som myndighetsutøver

Myndighetsutøvelse påvirker hvordan samfunnet formes og hvordan den enkelte innbygger og næringslivet ivaretas. Dette gjelder på de fleste av kommunens ansvarsområder, eksempelvis innen

- arealplanlegging
- byggesaksbehandling
- miljøsaker
- sosialtjenester
- barnevern
- helse- og omsorgstjenester
- grunnskoletjenester

Toten kommune vil kunne etablere robuste fagmiljøer med mer spesialisert kompetanse enn dagens tre kommuner har hver for seg.

Toten kommune har som ambisjon at alle skal bli møtt med respekt og løsningsorientert tilnærming. Dette sammen med forutsigbarhet, likebehandling og trygghet for at rettssikkerheten ivaretas, vil bidra til å gjøre kommunen attraktiv.

Innbyggere og næringsliv lever sine liv og har aktivitet på tvers av kommunegrensene i dagens struktur. Myndighetsutøvelsen skjer på ulike måter på flere områder. En ny kommune vil «hviske ut» disse forskjellene.

Ulempe med større avstand mellom innbyggere og kommunen skal møtes med enda mer profesjonell utøvelse av rollen som myndighetsutøver. Økt avstand kan bidra til mer likebehandling og økt tillit til kommunens rolle som myndighetsutøver.

Kapittel 10 Bærekraftig kommuneøkonomi

De tre kommunenes økonomiske utgangspunkt er veldig ulikt hva gjeld og fondsmidler og reserverer angår. Gjøvik kommunes finansielle kapital er av en betydelig størrelse. Denne representerer en betydelig fellesressurs som må forvaltes som en generasjonskapital med mål om realverdibevaring, moderat risiko og forutsigbarhet i bruken. Dette gir trygghet for innbyggerne, likebehandling og forutsigbarhet, samtidig som det styrker kommunens evne til langsiktig samfunnsutvikling i hele kommunen.

Hovedmål:

- **Økonomisk bærekraft, god økonomistyring og langsiktighet i planlegging og forvaltning av de økonomiske ressursene skal være førende for Toten kommunen. Det skal fokuseres på økonomisk effektiv drift, og investerings- og gjeldsnivået må tilpasses kommunens bærekraft i et langsiktig perspektiv.**

Under presenteres føringer som utdyper disse ambisjonene.

10.1 Investeringer

De tre kommunene har ulike investeringsplaner på kort og lang sikt. Investeringsplanene er både innenfor selvkostområdet og i den kommunale driften.

Kommunenes gjeldsbelastning er forskjellig. Vestre Toten kommune har en høy lånegjeld som følge av store gjennomførte investeringstiltak de siste årene og har moderate investeringer i kommende økonomiplanperiode. Gjøvik kommune og Østre Toten kommune har lavere lånegjeld, men investeringsplanene de kommende årene vil medføre en vesentlig økning i gjeldsbelastningen. En betydelig andel av investeringene for kommunene de kommende årene er knyttet til gebyrområdene. Dette er investeringer som gir mindre risiko for kommune, men en økt belastning for innbyggerne.

Kommunene er enige om å ikke overinvestere i perioden fram mot kommunesammenslåing. For den enkelte kommune er det imidlertid særskilt viktig at følgende vedtatte investeringsprosjekter (utenom gebyrområdene) planlegges videre og / eller gjennomføres i perioden fram mot kommunesammenslåing:

Gjøvik kommune:

- Ny ungdomsskole og hall i Hunndalen. Status: Anbudsrunde foretatt og under gjennomføring.
- Regionalt kulturhus. Status: På planleggingsstadiet. Mulig oppstart 2028.
- Gjøvikstranda. Status: Under gjennomføring.
- Ny Hunnshovde barnehage. Status: På planleggingsstadiet.

Østre Toten kommune:

- Omsorgsboliger med heldøgns tjenester, Lena sentrum, Badekvartalet. Status: På planleggingsstadiet.
- Investeringer endring skolestruktur:
 - En felles ungdomsskole med flerbrukshall og svømmehall på Lena. Status: Arkitektkonkurranse gjennomført.
 - Nødvendig ombygging av skole på Skreia til barneskole. Status: På planleggingsstadiet.

Vestre Toten kommune:

- Nytt omsorgssenter på Gimle. Status: Forprosjekt til behandling i mars og planlagt oppstart andre halvår 2026.
- Ny sentrumsbarnehage på Raufoss. Status: Under planlegging. Gjennomføring 2027-2028.

10.2 Eiendomsforvaltning

Toten kommune skal ha stort søkelys på profesjonell og effektiv eiendomsforvaltning.

Det er en overordnet målsetting å sikre en mer effektiv arealbruk i en ny kommune enn det som samlet er i tre tidligere kommuner. I dette ligger en målsetting om å redusere samlede arealer.

Noen førende prinsipper legges til grunn:

- Sikre en effektiv arealbruk.
- Langsiktig god forvaltning av byggene når det gjelder drift og vedlikehold.
- Benytte eksisterende og eide eiendommer og arealer, framfor å leie eller anskaffe nye.
- Eiendommer som ikke benyttes, eller som det vurderes egennytte av i framtida, skal avhendes.

Særskilt om rådhus:

Framtidig bruk av rådhusene er et viktig tema som er omtalt i pt. 5, Tjenester av god kvalitet, nær folk.

10.3 Gebyrer og eiendomsskatt

Det er en ambisjon at gebyrnivået for en gjennomsnittsinnsbygger i den nye kommunen samlet ikke skal øke som følge av sammenslåingen. Med gebyrnivå menes summen av eiendomsskatt og årsgebyrer.

Det er likevel slik at gebyrbelastningen uavhengig av kommunesammenslåingen vil øke på grunn av planlagte investeringer, herunder som følge av blant annet nasjonale rensekraft på avløpsområdet.

Det er imidlertid en tydelig forventning om at stordriftsfordeler skal bidra til redusert gebyrvekst ved at økningene i en sammenslått kommune skal bli mindre enn om de tre kommunene skal løse oppgavene hver for seg.

Nivået på årsgebyrer og forventet gebyrutvikling som følge av store investeringsbehov, er forskjellig for dagens tre kommuner. Konsekvensen av sammenslåingen er at gebyrene må samordnes til ett gebyrregulativ. Isolert sett vil dette føre til at gebyrene blir lavere for innbyggerne i dagens Østre Toten kommune og høyere for innbyggerne i Gjøvik kommune og Vestre Toten kommune. Redusert skattesats på eiendomsskatt for boliger vil bidra til reduksjon i alle de tre kommuner og med størst effekt for innbyggerne i dagens Gjøvik kommuner og Vestre Toten kommune.

10.3.1 Generelt om gebyrer og betalingssatser

Toten kommune legger til grunn at gebyrregulativene vil bli samordnet i tråd med lover og regelverk. Dette gjelder alle former for kommunale gebyrer og betalingsordninger.

Gebyrer på kommunalteknisk område

Kommunale tilknytnings- og årsgebyrer på kommunalteknisk område skal samordnes slik at gebyrregulativet blir likt i hele den nye kommunen. Utgangspunktet for de tre kommunene er ulikt gebyrnivå, og en sammenslåing vil derfor slå ulikt ut for innbyggerne i de tre kommunene.

10.3.2 Eiendomsskatt

Det er en ambisjon om at den samlede inntekten fra eiendomsskatt skal være på om lag samme nivå, eller litt lavere ved etablering av ny kommune, enn det kommunene samlet hadde som enkeltstående kommuner.

Ved etablering av Toten kommune legges eiendomsskattenivået for bolig- og fritidseiendommer på 3 promille. Satsen for næringsseiendommer settes til 6 promille. Det skal ikke være bunnfradrag. Dette innebærer en anslått mindreinntekt til kommunen på rundt 14 millioner kroner på etableringstidspunktet. Dersom Toten kommune lykkes med befolkningsvekst og økt etablering av næringsvirksomhet, vil dette øke eiendomsskatteinntektene til Toten kommune i framtida uten at promillesatsene økes.

De tre kommuner som slås sammen har ulike skattesatser, ulik praksis knyttet til bunnfradrag, ulikheter knyttet til fritak, ulik bruk av reduksjonsfaktorer mv. Dette betyr at det må skje en samordning som skal skje i tråd med Eiendomsskatteloven § 13, som blant annet gir følgende rammer og føringer:

- Ved sammenslåing gjelder regler om en overgangsperiode på inntil tre år, og som kan nyttes til å samordne eiendomsskatten i den nye kommunen.
- Endring av skattesatser kan skje med inntil to promille årlig, og tilpasning av skattesatsene skal starte første året i overgangsperioden.
- Utskrivingsalternativ og eventuelt bunnfradrag må være likt i hele kommunen fra det første året i overgangsperioden.

- Fristen for utskriving av eiendomsskatt ved kommunesammenslåing er utløpet av juni det året kommunen begynner overgangsperioden.
- Første året etter utløpet av overgangsperioden skal eiendomsskatten være lik i heile kommunen.

Å gjennomføre samordning på eiendomsskatteområdet vil ta tid og være en relativt omfattende oppgave. Det er derfor naturlig at oppstart av dette arbeidet blir en del av fellesnemndas oppgaver. Det samme er tilfellet med å samordne gebyrforskrifter (VAR-området).

10.4 Eierskap

Kommunene i Gjøvikregionen vedtok i mars 2025 «Prinsipper for eierskap for kommunene i Gjøvikregionen». Toten kommune skal legge disse prinsippene og strategiene til grunn for sin eierstyring.

Eierstyring foregår etter de strategier og den politikk som fastsettes i

- prinsippene for eierstyring
- eierskapsmelding
- aksjonæravtaler
- selskapsavtaler
- vedtekter
- eierstrategier

Kommunene i Gjøvikregionen legger vekt på en felles tilnærming som er målrettet, åpen, langsiktig og forutsigbar overfor kommunenes eierposisjoner. Som eiere er det viktig at kommunene har en bevisst og helhetlig tilnærming som gir rammene for hvordan kommunene utfører sitt eierskap.

Prinsippene for eierstyring følger i hovedsak følgende anbefalinger:

- KS – 21 anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll.
- Statens prinsipper for god eierstyring.
- Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (NUES).
- Utredninger – NIBR 2015:1 Kommunale selskaper og folkevalgt styring gjennom kommunalt eierskap.

10.5 Prinsipper for økonomistyring

10.5.1 Førrende prinsipper for å sikre langsiktig bærekraftig økonomi

Økonomisk bærekraft, langsiktighet og generasjonshensyn skal være førrende for Toten kommune. Et felles økonomireglement skal etableres som en av de første politiske beslutningene etter sammenslåing.

Toten kommune skal basere sin økonomistyring på langsiktige, etterprøvbare og politisk vedtatte økonomiske handlingsregler. Det er enighet om at Gjøvik kommunes økonomireglement og finansreglement, slik de gjelder ved sammenslåingstidspunktet, skal legges til grunn som styrende rammeverk ved etablering av den nye kommune.

10.5.2 Generasjonsprinsippet som overordnet økonomisk premiss

Toten kommune skal legge generasjonsprinsippet til grunn for økonomisk planlegging og forvaltning. Dette innebærer at beslutninger om drift, investeringer, gjeld og finansforvaltning ikke skal svekke framtidige generasjoners økonomiske handlingsrom. Hovedgrepet i kapitalforvaltningen skal være å dreie bruken av avkastningen fra å være et løpende bidrag i ordinær drift til i større grad finansiere tidsavgrensede omstillings- og strategiske prioriteringer som styrker kommunens langsiktige utviklingsevne.

10.5.3 Finansielle måltall som felles styringsverktøy

Toten kommune skal benytte finansielle måltall som overordnede styringsparametere for økonomiplan og budsjett. Måltallene skal være lokale handlingsregler som gir åpenhet om kommunens økonomiske bærekraft over tid. Følgende finansielle måltall skal legges til grunn for den nye kommunen:

- netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter
- netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter
- disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter

10.5.4 Handlingsregler for netto driftsresultat

Toten kommune skal ha en handlingsregel om at netto driftsresultat over tid skal være positivt og utvikles i retning av et bærekraftig nivå. Inntil måltallet er oppnådd, skal gjennomsnittlig resultatgrad i økonomiplanperioden være høyere enn det foregående år.

10.5.5 Handlingsregler for gjeld og investeringer

Toten kommune skal føre en investerings- og gjeldspolitik som er forenlig med langsiktig betalingsevne. Netto lånegjeld skal vurderes mot kommunens inntektsnivå, og avvik fra fastsatte måltall skal få konsekvenser for framtidige investeringsbeslutninger. Kommunen skal i gjeldsforvaltningen ha rammer som begrenser refinansieringsrisiko og renteesponering, og sikre at avvik rapporteres og håndteres.

10.5.6 Inflasjonsjustering og realverdibevaring av finansielle midler

Toten kommune skal ha handlingsregler som sikrer inflasjonsjustering og realverdibevaring av langsiktige finansielle midler. Inflasjonsjustering skal prioriteres før bruk av finansavkastning til drift.

10.5.7 Bufferfond og risikohåndtering

Toten kommune skal bygge og opprettholde tilstrekkelige bufferfond for å håndtere svingninger i finansavkastning, renteutgifter og uforutsette hendelser. Bufferfond skal benyttes for å jevne ut resultater over tid, ikke til varig finansiering av drift.

10.5.8 Bruk av avkastning

Avkastning som brukes til drift skal være tidsavgrenset, nedtrappende og knyttet til omstilling og ikke til å finansiere varig tjenestenivå. Når realverdien og bufferavsetting er ivaretatt kan avkastningen i økende grad brukes til et strategisk samfunnsutviklingsformål som styrker utvikling, verdiskaping og bolyst i hele kommunen innenfor tydelige kriterier vedtatt av kommunestyret.

10.5.9 Budsjettoppfølging, styring, rapportering og avvikshåndtering

Toten kommune skal ha et helhetlig og forpliktende system for budsjettoppfølging, økonomistyring og rapportering. Budsjett og økonomiplan skal være realistiske og basert på nøkterne forutsetninger. Avvik fra vedtatt budsjett skal identifiseres tidlig, rapporteres systematisk og følges opp med konkrete korrigerende tiltak.

Toten kommune skal ha et rapporterings- og kontrollregime for finans- og gjeldsforvaltning som sikrer politisk innsyn, internkontroll og rask håndtering av avvik. Kommunedirektøren skal rapportere status for finans- og gjeldsforvaltningen minimum tertialvis til kommunestyret, og formannskapet skal motta månedlig oversikt over det vesentligste i utviklingen av den langsiktige finansporteføljen.

Kapittel 11 Samfunnssikkerhet og beredskap

Hovedmål:

- Toten kommune skal sikre god samordning på tvers av sektorer og aktører.
- Det skal utarbeides en ny helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse som danner grunnlag for oppdaterte beredskapsplaner. Kommunen skal øve jevnlig og samarbeide med forskningsmiljøer og relevante aktører.
- Kommunen skal bidra til å styrke egenberedskapen hos innbyggerne gjennom målrettede, proaktive tiltak som omfatter både fysisk beredskap, digital trygghet og motstandskraft mot usann informasjon, samt aktivitet som fremmer felles kultur og lokal identitet.
- Toten kommune skal samarbeide med regionale og nasjonale aktører innenfor offentlig, privat og frivillig sektor om samfunnssikkerhet og beredskap. Samarbeidet med forsvarsindustrien og cyber- og informasjonssikkerhetsmiljøene blir særlig viktig de kommende årene.

Kommunen står ovenfor et stadig mer krevende risikobilde. Økt geopolitisk uro, digital sårbarhet og hyppigere ekstremvær, gjør at vi må styrke vår samlede beredskap. Dette krever oppdatert kunnskapsgrunnlag, tydelige planer og jevnlig øving.

Tett samarbeid med private og offentlige aktører er nødvendig for å håndtere felles utfordringer innen infrastruktur og beredskap. Beredskapsrådet blir den sentrale arenaen for koordinert samarbeid. Som vertskommune for Sivilforsvaret skal samarbeidet med de styrkes. Digital sikkerhet og klimarisiko prioriteres og kan kreve tiltak på regionalt eller nasjonalt nivå.

Toten kommune skal arbeide systematisk for å redusere risiko for tap av liv, og skade på helse, miljø og materielle verdier. Kommunen skal ha en oppdatert helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse som grunnlag for nødvendige tiltak, og en samordnet og operativ beredskapsplan.

I Toten kommune er det kritisk infrastruktur og samfunnsfunksjoner av nasjonal og internasjonal interesse. Kommunen skal sikre kontinuitet i kritiske samfunnsfunksjoner innen vann- og avløp, helse og omsorg, skole og barnehage, kommunikasjon og IT, samt veger og strømkritiske samfunnsfunksjoner. Det samme gjelder ved ekstremvær, og klimarisiko. Toten kommune er en stor landbrukskommune, og sikring av matberedskap blir viktig.

Toten kommune vil være vertskapskommune for en av landets største forsvarsindustrivirksomheter. Virksomhet og omfang øker i stort tempo. Dette påvirker kommunens fokus på samfunnssikkerhet og beredskap gjennom nært og fortrolig samarbeid med forsvarsindustrien, videreutvikling av industriverntjenester og ikke minst nær samhandling på beredskapsområdet. Tilstedeværelsen av forsvarsindustri sentralt i kommunen vil påvirke risikobildet i lokalsamfunnet, og må ivaretas i helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyser.

Toten kommune vil også være vertskommune for landets viktigste utviklingsmiljøer innen cyber- og informasjonssikkerhet. Toten kommune vil samarbeide med disse i sitt arbeid med å øke kunnskapen og forståelsen i samfunnet mot den digitale trusselen og derigjennom øke muligheten for god forebygging.

I Toten kommune blir beredskapskompetansen samlet i et fagmiljø som skal samarbeide tett med kommunens ulike tjenester.

Toten kommune har ansvar for at innbyggere får hjelp av lege eller andre nødetater ved akutt behov. Daglegevakt opprettholdes desentralisert. Brann og redning samles i en tjeneste med en desentralisert tjenestestruktur i samsvar med brann- og redningsvesenforskriften, som i dag er lokalisert til Lena, Raufoss og Gjøvik. Det skal jobbes aktivt for å sikre beredskapstjenester på godt nivå i alle deler av kommunen fra alle nødetater. Der det er mulighet for samlokalisering med andre nødetater, er kommunen positiv til dette.

Jord- og skogbruket i Toten kommune vil være en viktig leverandør av mat, dyrefor, brensel og byggematerialer. Selv om matforsyning ikke er en del av det kommunale ansvaret i en krisesituasjon, vil Totens rolle som leverandør være sentral for den nasjonale beredskapen. Toten kommune skal legge til rett for å opprettholde og styrke lokal matproduksjon.

Kapittel 12 Klima, miljø og natur

Hovedmål:

- Toten kommune skal redusere klimagassutslipp og styrke natur- og miljøkvalitet gjennom samordnet planlegging, grønn omstilling og klok ressurs- og arealforvaltning.
- Mjøsa og tilhørende vassdrag skal forvaltes som en felles nøkkelressurs, med mål om et renere og mer motstandsdyktig vannmiljø for natur, friluftsliv og drikkevann.
- Kommunen skal rustes bedre mot klimaendringer gjennom systematisk klimatilpasning og sikre løsninger for samfunnskritisk infrastruktur og tjenester.

Toten kommune skal være en regional drivkraft for klimavennlig utvikling, god ressursforvaltning og styrket natur- og miljøkvalitet. Dette arbeidet skal skje i tett samarbeid med innbyggere, næringsliv, landbruket, industrien, frivilligheten og regionale myndigheter.

Mjøsa og vassdragene er et særskilt felles ansvar og en av våre viktigste natur- og identitetsressurser. Toten kommune skal ha ambisjon om å være en tydelig pådriver for et renere og mer robust vannmiljø i Mjøsa med tilhørende vassdrag, gjennom langsiktig arbeid med avløp og overvann, redusert forurensning og god arealforvaltning i nedbørfeltet. Innsatsen skal bidra til bedre bade- og

friluftslivskvaliteter, tryggere drikkevann og et sterkere naturmangfold, og skje i samspill med relevante samarbeid og myndigheter.

Toten kommune skal forvalte arealene slik at natur, landbruk, tettsteder og innbyggere får gode og langsiktige utviklingsmuligheter. Jordvern og matsikkerhet skal vektlegges, og arealbeslutninger skal bygge på kunnskap, tydelige avveininger og helhetlige løsninger. Vi skal ta vare på viktige natur- og friluftsområder, grønnstruktur og blågrønne sammenhenger, og styrke naturmangfoldet gjennom planlegging, restaurering der det er aktuelt og målrettede tiltak. I dette ligger også en ambisjon om å bruke naturen aktivt som ressurs for folkehelse, trivsel og bolyst.

Klimaarbeidet i Toten kommune skal bidra til både utslippskutt og verdiskaping. Den sterke industribasen, næringssatsingen og de landbaserte ressursene gir et godt utgangspunkt for grønn omstilling, nye løsninger og mer sirkulær ressursbruk. Kommunen skal redusere utslipp fra egen virksomhet gjennom energieffektiv drift og klimavennlige løsninger i bygg og anlegg, og samtidig være en tydelig samarbeidspartner for omstilling i næringslivet. Det innebærer blant annet å bruke anskaffelser og planlegging som virkemidler, og å legge til rette for utvikling og bruk av fornybar energi der det er hensiktsmessig. Gjøvik og Østre Toten har positive kommunestyrevedtak om etablering av solkraftverk. Intensjonsavtalen anerkjenner at Vestre Toten kommune har et enstemmig kommunestyrevedtak fra 2025 hvor det uttrykkes et prinsipielt nei til vindkraftutbygging i LNF-områder.

Toten kommune skal også styrke arbeidet med klimatilpasning og beredskap. Vi skal planlegge for mer ekstremvær, overvann og økt risiko for flom og skred, og sikre at samfunnskritisk infrastruktur og tjenester er driftsstabile og dimensjonert for framtidige påkjenninger.

Kapittel 13 Interkommunalt samarbeid

13.1 Ambisjoner knyttet til interkommunalt samarbeid

Toten kommune vil også i framtida ha nytte av interkommunale samarbeid, og skal ivareta sin rolle som samarbeidsaktør med øvrige kommuner.

Toten kommune skal etter etablering gjennomgå alle interkommunale samarbeid. Dette må følges opp med en strategisk og praktisk vurdering av samarbeidstiltakene.

Toten kommune skal

- ivareta sitt ansvar overfor andre kommuner ved å følge opp eksisterende interkommunale samarbeid
- gjennomgå alle interkommunale samarbeidsløsninger for å sikre at disse blir ivaretatt og organisert på en best mulig måte i framtida
- utarbeide en strategi for framtidig interkommunalt samarbeid
- avsette tilstrekkelig med ressurser til å følge opp de interkommunale samarbeidsløsningene

13.2 Konsekvens av sammenslått kommune

Ved en kommunesammenslåing vil behov, forutsetninger og rammer for interkommunalt samarbeid endre seg. Noen samarbeid vil naturlig bli avvirket, andre blir mindre relevante, og det vil oppstå spørsmål om det er hensiktsmessig å endre juridisk organisering / samarbeidsform.

En naturlig konsekvens av sammenslåing er at det må utarbeides nye samarbeidsavtaler, endre fordelingsnøkler og avklare representasjon i styrende organer. Dette innebærer at det er behov for at Toten kommune straks etter etablering tar en samlet gjennomgang av sine interkommunale samarbeid. Det anbefales at fellesnemnda får i oppdrag å forberede en slik gjennomgang.

Den nye kommunen skal også i kraft av sin størrelse vurdere muligheten for - og innenfor forsøkslovgivning - å overta ansvaret for videregående skoler og statlige tilbud hos barnevern som i dag driftes av fylkeskommune eller stat, men som er lokalisert i den nye kommunen.

Kapittel 14 Om prosessen videre, innbyggerhøring og fellesnemnd

Inndelingslova beskriver beslutningsprosessen:

Kongen gjør vedtak om samanslåing av kommunar når dei kommunane saka gjeld har slutta seg til forslaget om samanslåing. Dersom nokon av kommunane har uttalt seg mot samanslåing, skal saka leggast fram for Stortinget til avgjerd.

Skriftlig og grunngitt søknad skal sendes statsforvalteren i det området saken gjelder. Når det er gjort vedtak om sammenslåing, vil statsforvalteren kalle inn kommunestyrene til et felles møte der følgende saker vil bli drøftet:

- a. Forslag til navn på den nye kommunen.
- b. Tallet på medlemmer i det nye kommunestyret.
- c. Kriterium for sammensetning av og funksjoner til fellesnemnd etter § 26 i denne loven.
- d. Valg av revisor for virksomheten i fellesnemnda.
- e. Oppretting av eventuelle andre fellesorgan for å sikre gjennomføringa av sammenslåingen.

14.1 Innbyggerhøring

Inndelingslova regulerer høring av innbyggerne i forbindelse med kommunesammenslåing: *Kommunestyret bør innhente innbyggjarane sine synspunkt på forslag til grenseendring. Høyringa kan skje ved folkerøysting, opinionsundersøking, spørjeundersøking, møte eller på annan måte.*

Det er besluttet at denne intensjonsavtalen skal legges ut til rådgivende folkeavstemning i alle de tre involverte kommunene.

14.2 Fellesnemnd

Når sammenslåing er vedtatt opprettes det en fellesnemnd jfr inndelingslovas § 26. Nemda velges blant kommunestyrets medlemmer.

14.2.1 Størrelse

Fellesnemnda skal bestå av 19 representanter. 5 fra Vestre Toten, 5 fra Østre Toten og 9 fra Gjøvik. En slik sammensetning gjenspeiler innbyggertallet slik inndelingsloven anbefaler, samtidig som at ingen kommune har flertall alene.

14.2.2 Mandat for nemnda

Fellesnemndas overordnede mål er å forberede og gjennomføre arbeidet med å etablere og bygge den nye kommunen.

Fellesnemnda skal ta hånd om det forberedende arbeidet med økonomiplanen og med budsjettet for det første driftsåret etter at sammenslåingen er gjennomført. Nemnda har for øvrig liten myndighet etter loven. Siden fellesnemnda delvis får funksjon som “overgangskommunestyre” er det hensiktsmessig at kommunestyrene delegerer flere oppgaver til nemnda. Det anbefales at fellesnemnda gis mandat til å:

- konstituerer seg selv, og velger leder og nestleder
- oppretter partssammensatt utvalg, jfr. Kap. 7 “attraktiv arbeidsgiver”
- godkjenne prosjektplan og budsjett for sammenslåingsprosessen
- inngå avtaler på vegne av Toten kommune som er nødvendige for sammenslåingsprosessen
- delegere myndighet til kommunedirektør/prosjektleder
- ansette kommunedirektør som også leder sammenslåingsprosjektet
- velge revisor
- starte prosess med utforming av kommunevåpen, ordførerkjede og grafisk profil
- samordne forskrifter, herunder gebyrforskriften, og sørge for nødvendig samordning av eiendomsskatt
- gjennomgå interkommunale samarbeid og forberede nødvendige endringer
- foreslå hvilke tjenesteområder som skal ligge til de enkelte politiske utvalg
- uttale seg i saker som er til behandling i de opprinnelige kommunene og som har betydning for etableringen av den nye kommunen. Dette gjelder særlig saker som har betydning for økonomi og arealforvaltning.
- Har innstillingsrett i saker som vedkommer sammenslåingsprosessen og som må behandles av de respektive kommunestyrene

14.2.3 Arbeidsform i nemnda

Nemnda skal søke konsensus. Hvis konsensus ikke er mulig, og saken ikke kan utsettes til nytt kommunestyre er opprettet, avgjøres saker med simpelt flertall.

Reglene i kommuneloven om møte- og talerett for ordfører, kommunedirektør og ansatte gjelder for nemnda.

14.3 Økonomi i den videre prosessen

Ved etablering av ny kommune legges det til grunn at kostnader som er direkte knyttet til sammenslåingsprosessen skal dekkes gjennom statlige ordninger. I tråd med inndelingsloven § 15 gir staten kompensasjon for nødvendige engangskostnader som følger av sammenslåingen, herunder kostnader knyttet til omstilling, organisering, samordning av systemer, IKT, lokaler, rutiner og

administrative tilpasninger. Det legges til grunn at disse kostnadene skal finansieres uten belastning på kommunenes ordinære driftsbudsjetter.

Videre legges det til grunn at staten i en overgangsperiode kompenserer for bortfall av rammetilskudd gjennom inndelingstilskudd, i samsvar med gjeldende regelverk. Dette skal bidra til økonomisk forutsigbarhet i oppstartsfasen og sikre at etableringen av ny kommune kan gjennomføres uten reduksjon i tjenestetilbudet til innbyggerne.

Kompensasjonen er avgrenset til kostnader som kan dokumenteres som nødvendige og direkte knyttet til sammenslåingsprosessen. Kostnader knyttet til ordinær drift, tjenesteutvikling eller generelle standardhevinger dekkes innenfor kommunenes egne økonomiske rammer.

Kapittel 15 Prinsipper for sammenslåingsprosessen

Sammenslåingen og den nye kommunen skal bygge på prinsipper som både skal prege prosessen og være styrende for utviklingen videre.

Likeverdighet og respekt

Kommunene går inn i sammenslåingen som likeverdige parter. Historie, identitet og lokale særpreg skal møtes med respekt. Ulike utfordringer i ulike deler av kommunen skal anerkjennes som reelle, og håndteres med løsninger som gir helhetlig nytte.

Desentralisering som faktisk grep

Toten kommune skal være desentralisert i praksis. Desentralisering betyr at hverdagsnære tjenester, lokale møteplasser, kultur- og aktivitetstilbud og tilgjengelighet skal ivaretas og videreutvikles i hele kommunen. Desentralisering betyr også at kommunen skal bruke digitale løsninger til å øke tilgjengelighet – uten å skape større avstand.

Nærhet og kraft i kombinasjon

Sammenslåingen skal gi mer kraft i styring, gjennomføring, investeringer og påvirkning, samtidig som kommunen skal være nær der det betyr mest; i hverdagslivet, i møte med tjenester, og i lokalsamfunnets utvikling.

Kunnskapsbasert styring og tydelige prioriteringer

Toten kommune skal styre etter fakta, analyser og målbare effekter. Det innebærer vilje til å prioritere, også når det er krevende. Kommunen skal være ærlig om forventningsgap og samtidig tydelig på hvordan ressursene skal brukes klokere.

Samarbeid som arbeidsform

Toten kommune skal jobbe gjennom partnerskap – med innbyggere, frivillighet, næringsliv, akademia, stat og fylke. Kommunen skal være en profesjonell, tydelig og attraktiv samarbeidspartner.

Prosessen skal involvere og ivareta de ansatte i tråd med lover og avtaleverk.

Prosessen skal bidra til mangfold, innovasjon og nytenking.

Signering

Aas kommunelokale 5. februar 2026

Forhandlingsutvalget for Østre Toten kommune

Bror Helgestad

Lars Braastad

Guri Bråthen

Forhandlingsutvalg for Vestre Toten kommune

Tonje Bergum Jahr

Hilde Cathrine Fuglerud Bjørge

Dorthe Ødegaard Benckert

Forhandlingsutvalget for Gjøvik kommune

Anne Bjertnæs

Kjersti Bjørnstad

Even Solhaug